

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 29

24. 4. 2014. godine

Beograd

ZAPISNIK

Sa 28. sednice Komisije za žalbe održane 24. 4. 2014. sa početkom u 16.30 sati, u prostorijama Saveta za štampu.

Prisutni članovi Komisije: Zoran Ivošević, Petar Jeremić, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Predrag Azdejković, Igor Ćuzović, Tihomir Trišić, Božo Prelević i Zlatko Čobović

Odsutni članovi Komisije: Ljiljana Smajlović

Ostali prisutni: Miroslav Janković, pravni savetnik Odeljenja za medije Misije OEBS-a u Srbiji, Gordana Novaković, generalna sekretarica Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Jovice Stevića na tekst objavljen u „Pečatu“

2. Razmatranje žalbe Vesne Pešić, Nikole Tomića, Vesne Mališić, Tamare Spaić, Branke Mihajlović, Branke Prpe i Vukašina Obradovića na tekst objavljen u „Politici“

1. Jovica Stević podneo je žalbu smatrajući da je „Pečat“, u tekstu o njegovom radu i saradnji sa Podunavskim Švabama, izneo niz neistina, ugrozio njegov lični i profesionalni ugled i prekršio odredbe Kodeksa koje se odnose na istinitost izveštavanja i odgovornost novinara. U toku rasprave gotovo svi članovi Komisije istakli su da je reč o veoma ozbiljnoj i osetljivoj temi koja je obrađena na neodgovarajući način. Zoran Ivošević je rekao da se tekst bavi Stevićevom saradnjom sa Podunavskim Švabama, koja ne bi bila pod znakom pitanja da je reč o ljudima koji su prošli rehabilitaciju, odnosno koji su oslobođeni sumnje da su učestvovali u Hilеровој vojsci, ali je utisak da u tom delu ništa nije urađeno. Stević ima razumevanja za te ljude, ali se ipak čini da saradnja sa njima nije odmerena, što se vidi i iz njegove posete Hitlerovoj rodnoj kući. Petar Jeremić je rekao da je tekst veoma loše napisan, da iz njega uopšte ne može da se zaključi šta je istina, kao i da „ide na raspirivanje mržnje“.

On je posebno istakao da autor u tekstu na nekoliko strana piše o Steviću i njegovom radu, a da se nije potrudio ni da ga pozove da zatraži od njega neki komentar. Zlatko Čobović je takođe smatrao da je autor prekršio Kodeks time što nije zatražio nikakvu izjavu od čoveka koga na više mesta u tekstu kvalifikuje i optužuje. „Novinar“, kako je rekao, pokreće temu da bi se obračunao sa Stevićem, vodi rat sa njim, optužujući i njega i ljude koji niti su proglašeni krivim, niti im je suđeno, za nacizam. Da je Kodeks prekršen time što Steviću nije pružena prilika da bilo šta kaže smatrali su i Tihomir Trišić i Predrag Azdejković. Vlado Mareš je ocenio da reč o „tekstu mrzovolje prema jednoj grupi ljudi“, koja je zasnovana na činjenici da je 60 godina stradanje oko pola miliona Podunavskih Švaba posle Drugog svetskog rata bilo tabu tema i da jedna velika nesreća nikada nije razrešena. Autor se zato zalaže da se Steviću ne da pravo glasa jer on radi na razrešavanju te priče. Ta tema mora da se otvori, ali nikako na način na koji to radi „Pečat“. Tamara Skrozza je rekla da ima tema o kojima je bolje ćutati, nego ih pokretati i obrađivati na neadekvatan način. Kada se to radi na ovaj način, onda predstavlja kršenje odredbi koje se odnose na zabranu diskriminacije određene etničke grupe. Ona je dodala da je problem zapravo mnogo više u intonaciji teksta, nego u istinitosti izveštavanja. Igor Ćuzović se saglasio sa tim da je tekst loše napisan, da ima dosta spekulisanja i želje da se Stević predstavi kao oportunist i čovek koji izvlači ličnu korist iz svojih aktivnosti, ali da je u tome teško videti neku očiglednu povredu Kodeksa, odnosno da nisu prekršene one odredbe Kodeksa koje je podnosilac žalbe naveo. Sličan stav izneo je i Božo Prelević, koji je rekao da nema dovoljno informacija da bi zaključio šta je u tekstu tačno, a šta nije. Priča je, po njemu, veoma osetljiva, očajno je obrađena, a podnosilac žalbe niti je, koliko znamo, uputio demanti redakciji, niti je u žalbi jasno demantovao bilo koju informaciju. On je dodao da je problem što Komisija nema mogućnost da nekoga dodatno ispita i što mora da odlučuje samo na osnovu žalbe, jer u ovom slučaju čak nema ni odgovora redakcije. Članovi Komisije su, nakon rasprave, sa osam glasova „za“ i dva „protiv“ odlučili da je „Pečat“ prekršio Kodeks novinara Srbije. Kako je reč o mediju koji nije prihvatio punu nadležnost Saveta za štampu, izrečena je javna opomena.

2. Žalbu Savetu za štampu podneli su: Vesna Pešić, Nikola Tomić, Vesna Mališić, Tamara Spaić, Branka Mihajlović, Branka Prpa i Vukašin Obradović, smatrajući da im je "Politika", objavljivanjem teksta u kojem se iznosi niz neistina, ličnih uvreda i diskvalifikacija, kao i podataka koji spadaju u domen privatnosti, naneta profesionalna i lična šteta, kao i da su optuženi da opstruiraju istragu o ubistvu Slavka Ćuruvije. U raspravi su učestvovali svi prisutni članovi Komisije. Božo Prelević je rekao da je o ovom slučaju reč o najeklatantnijem kršenju kodeksa od kada je Savet počeo da radi, da je „malignim“ tekstom prekršeno sve što postoji u Kodeksu i da je urednik koji je to objavio morao da vidi o čemu je reč. Po njemu, jedino pitanje je da li je u ovom slučaju autor zaštićen time što je reč o kolumni, budući da je Komisija u nekim ranijim slučajevima izbegavala da takve tekstove ocenjuje kao kršenje Kodeksa.

Zoran Ivošević je rekao da je Kodeks prekršen i u odnosu na ljude koji nisu podneli žalbu, a koji se, kao i podnosioci žalbe, olako, neargumentovano i nekompetentno, bez dokaza i uverljivih istina, optužuju za, politički i ideološki motivisanu, opstrukciju rada komisije koja ispituje okolnosti ubistva Slavka Ćuruvije. On je naveo da ne može da prihvati odgovor „Politike“ da je reč o vrednosnim sudovima autora, kao i da kolumnu mora da piše osoba koja je kompetentna, a jasno je da autor ne zna ništa o onome o čemu piše i da piše tekst u odbranu Aleksandra Vučića. Po njemu, tekstom su prekršene odredbe Kodeksa koje se odnose na obavezu novinara da objektivno i istinito izveštava, da neguje kulturu i etiku javne reči, da poslu pristupa sa dužnom pažnjom, kao i da mora da poštuje dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, što je u ovom slučaju zgaženo.

Ivošević je dodao da misli da Branka Prpa nije u pravu kada se poziva na zaštitu privatnosti, jer su informacije o njenom odnosu prema deci i impovini Slavka Ćuruvije sada samo ponavljanje, a ona ih nije ranije osporila, zbog čega Kodeks u tom delu nije prekršen. Predrag Azdjeković je, međutim, rekao da je on saglasan sa onim što je navedeno u odgovoru „Politike“, da je reč o tekstu pisanom po pravilima koja važe za kolumne. On je naveo da je tekst pisan „po sistemu vikipedije“ – za svaki zaključak se poziva na izvor, te da prema tome Kodeks nije prekršen bez obzira što nam se autorovo mišljenje ne sviđa. Da Kodeks nije prekršen smatrao je i Petar Jeremić. On je naglasio da mu veoma smeta to što ga je predsednik NUNS-s još pre sednice označio kao nekoga ko će glasati protiv Kodeksa i naveo da bi u ovom slučaju glasao da je Kodeks prekršen da je tekst napisao novinar „Politike“, ali pošto je reč o autorskom tekstu, misli da autor ima pravo da na ovakav način iznese svoje mišljenje.

Da li je ovakav tekst trebalo da bude objavljen u „Politici“ stvar je uređivačke politike lista, rekao je i dodao da je tekst loš. Igor Ćuzović je rekao da ovako izgleda kad se ukrste „Politika“ i „E-novine“, da je tekst „užasno pretenciozan i iritantan“, ali da je reč o interpretaciji događaja, a ne izveštavanju, odnosno o iznetom mišljenju, a ne činjenicama. Zato, po njemu, Kodeks novinara nije prekršen, a ukoliko postoji krivično delo uvrede, o tome treba da odluči sud. Vlado Mareš je, nasuprot tome, rekao da je „Kodeks više nego prekršen“, posebno u delu teksta koji se odnosi na Branku Prpu. On je istakao da je reč o „čistoj satanizaciji“ ljudi o kojima se piše, krajnje malicionom tekstu koji podseća na tekstove iz nekadašnje „Politikine“ rubrike Odjeci i reagovanja. Autor teksta pokušava da kontroverznu komisiju proglasi svetom kravom i da sve koji imaju sumnji u nju postanu kontroverzni, a u tekstu su prozvani i svi potencijalni kritičari novog premijera. „Mišljenje je, naravno, slobodno, ali mišljenje zasnovano na budalaštini je budalaština i mora da postoji odgovornost urednika koji to objavi“, istakao je. Zlatko Čobović se saglasio sa ocenom da tekst liči na „Odjeke i reagovanja“, i istakao da je za tekst odgovorna redakcija koja ga je objavila, kao i da kritika nije zabranjena, ali uvrede jesu, a način na koji je autor, kako se navodi u odgovoru „Politike“, „negativno vrednovao izjave podnosioca žalbe“, i to formulisao, može biti okvalifikovan kao uvreda. „Kao što je i kleveta da legitiman čin podnošenja ostavke na članstvo u komisiji predstavlja opstrukciju njenog rada. To je i neistinita tvrdnja, jer komisija može da nastavi da radi, može da bude izabran drugi član istog ili većeg autoriteta, a ljudi koji su napustili Komisiju, bez ikakvog osnova, optuženi su da su protiv istrage o ubistvima svojih kolega, i protiv države, što je besmisleno. Na isti način povređene su odredbe o istinitosti izveštavanja i time što se neslaganje sa radom komisije kvalifikuje kao njena diskreditacija“, rekao je. On je naveo i da autor kolektivno optužuje NUNS i politizuje njegove aktivnosti čime na stub srama stavlja „ne samo firmu NUNS, nego i nekoliko hiljada novinara, članova NUNS-a“.

Po njegovom mišljenju, ipak, odredbe Kodeksa o poštovanju privatnosti nisu ovim tekstom prekršene, jer su te primedbe mogle biti iznete na medij u kojem je to prvobitno objavljeno, a ne sada kada je citirano, iako su ti citati u tekstu apsolutno neprimereni i potpuno van njegovog konteksta. Za Tihomira Trišića sporni tekst predstavlja medijsku manipulaciju, kakv davno kod nas nije video. On je mišljenja da je autorov tekst prekršio Kodeks u više odredbi i tačaka. Indikativne su mu činjenice, da se autor obrušio na spomenute ličnosti i okvalifikovao ih kao protivnike rada Vladine komisije, a sam autor je saradnik Instituta koji intezivno zagovara formiranje još jedne slične komisije, koja bi se bavila pozadinom ubistva premijera Zorana Đinđića. Druga indikativna činjenica je, po njemu, „tajming objavljivanja autorov teksta, koji dolazi dva dana pošto CINS-NUNS otpočinje objavu istraživačkog feljtona o sprezi narko klana Darka Šarića sa crnogorskim državnim vrhom, koji je, pak, opšte je poznato, pokrovitelj rada Instituta osnovnog u Podgorici, čiji je autor istaknuti saradnik“.

On konstatuje da autorov tekst i činjenica da ga je objavila „Politika“, produbljuje antagonizam između novinarskih udruženja UNS i NUNS. Po mišljenju Tamare Skrozza, prekršeno je mnogo više odredbi Kodeksa nego što je navedeno u žalbi. Sam naslov teksta je strašan, a neki termini, poput „kontroverzni novinar“ zlokočni. Ona je navela da je odgovornost na novinama koje su tekst objavile i uopšte nije važno da li ga je napisao novinar ili ne. „Ako smo odlučivali o tome da je medij prekršio Kodeks objavljivanjem komentara anonimnih čitalaca, kako to da nismo nadležni za tekst koji je objavljen u novinama i potpisan punim imenom i prezimenom“, navela je Skrozza. Stojan Marković je takođe ocenio da je ovo jedan od najdrastičnijih slučajeva kršenja Kodeksa koji je Komisija da sada razmatrala i da je sramota za novine da objave takav tekst, i potpuno je nebitno što autor nije novinar. „Po sistemu pljuni i zalepi etiketu, ovde je pljunuto mnogo ljudi i zalepljenja im je etiketa“, rekao je. Nakon rasprave, „za“ odluku da je prekršen Kodeks glasalo je sedam članova Komisije, dok su „protiv“ bila tri.

Kako Komisija za žalbe odluke donosi dvotrećinskom većinom, uz uslov da „za“ glasa najmanje jedan predstavnik svakog od četiri osnivača Saveta i bar jedan predstavnik javnosti, u ovom slučaju nije ispunjen drugi uslov, zbog čega Komisija za žalbe nije mogla da donese odluku.

Sednica je završena u 18.40 sati.

Zapisnik vodila
Gordana Novaković

Predsedavajući
Stojan Marković